

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เนื่องด้วยประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศมีความหลากหลายทั้งชาติพันธุ์ วัฒนธรรม รวมทั้งภาษา เมื่อพูดคุยกับคนจากชาติสมาชิกอาเซียนอื่น ส่วนใหญ่จะไม่สามารถสื่อสารกันได้เลย เพราะประเทศแต่ละประเทศล้วนมีภาษาเป็นของตนเอง ดังนั้นการสื่อสารในประชาคมอาเซียนจึงไม่สามารถใช้ภาษาของประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีภาษาที่เป็นกลาง ที่สมาชิกจากทุกประเทศสามารถใช้ร่วมกันได้ คือภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนไว้โดยให้มีทักษะพื้นฐานด้านการสื่อสารให้ได้อย่างน้อยสองภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้กำหนดให้เด็กไทยควรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นภายในสังคมกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายให้บัณฑิตไทยควรมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน และกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารนสถานประกอบการได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลจะไม่เพียงแค่การใช้ภาษาไทยเท่านั้น แต่ต้องสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษกับบุคคลอื่นในโลกแห่งการเป็นประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เตรียมความพร้อมอุดมศึกษาไทยรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแลเปิดเสรีการค้าบริการด้านการอุดมศึกษา, 2554 : 15- 19)

เมื่อพิจารณาถึงการใช้ภาษาอังกฤษของสมาชิกชาติอาเซียน พบว่าความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศอื่นๆ สืบเนื่องจาก การจัดอันดับของ IMD World Competitive Yearbook 2011 ซึ่งสอดคล้องกับการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EPI) ที่แบ่งออกระดับความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ 5 ระดับ คือ กลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับสูงมาก ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ปรากฏว่า ประเทศไทยถูกจัดอยู่ใน “ระดับต่ำมาก” นอกจากนี้ ผลการทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ TOEFL ของบัณฑิตจากกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า มีเพียงสองประเทศที่บัณฑิตมีคะแนนทดสอบเฉลี่ยสูงกว่า 550 คะแนน ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์และประเทศฟิลิปปินส์ ขณะที่คะแนนทดสอบเฉลี่ยของบัณฑิตไทยต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับบัณฑิตจากประเทศลาว ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตไทยมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมากซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเร่งพัฒนาให้มี

ความสามารถที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในกลุ่มประเทศอาเซียน (ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน, 2556 : ระบบออนไลน์)

ตลอดเวลาเกือบ 40 ปีที่ผ่านมาที่มหาวิทยาลัยพายัพเปิดดำเนินการ สาขาวิชาภาษาอังกฤษไม่เคยทำการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา หรือความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการสมัครงานหรือการประกอบอาชีพของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนซึ่งจะมีผลบังคับอย่างเป็นทางการในปีพ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยพายัพ เช่นเดียวกับทุกมหาวิทยาลัยและทุกสถาบันการศึกษาในประเทศไทย มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอื่นๆ ในการประกอบอาชีพภายใต้สถานการณ์ที่มีการเคลื่อนย้ายเสรีของประชากรกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ

คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยพายัพโดยสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษและรายวิชาศึกษาทั่วไป และสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ทุกคนที่ศึกษาในทุกสาขาวิชาในหลักสูตรไทยในมหาวิทยาลัยพายัพ ตั้งแต่มหาวิทยาลัยพายัพเริ่มเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2517 โดยวิชาภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 4 รายวิชาสอนทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านคือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนรายวิชาทั้ง 4 ดังกล่าวในขณะที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2 แต่นักศึกษาส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถผ่านรายวิชาทั้ง 4 ภายใน 4 ภาคการศึกษาที่กำหนดสามารถเลือกเรียนรายวิชาที่ไม่ผ่านในภาคการศึกษาอื่น เช่น ภาคเรียนฤดูร้อน หรือภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 ในชั้นปีที่ 3 และ 4 จากแผนแนะนำการศึกษาที่ระบุไว้ในแต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยพายัพ นักศึกษาทุกคนจะได้เรียนภาษาอังกฤษเฉพาะในชั้นปีที่ 1 และ 2 เท่านั้น ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 3 และ 4 นักศึกษาบางคนก็เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษจะเลือกเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเป็นวิชาเลือกเสรีหรือไปเรียนพิเศษภายนอกสถาบัน หรือฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเองโดยใช้สื่อต่างๆ ซึ่งอาจไม่มากนัก

ดังนั้นการสำรวจความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษในด้านการฟัง-พูดของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จะสำเร็จการศึกษา จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษ การเรียนการสอน การวัดผล หรือการจัดประสบการณ์เพิ่มเติมทางด้านภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่จะออกไปทำงานในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลัง ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก
2. เพื่อสำรวจความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 504 คน ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555 ที่ไม่ได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก นักศึกษากลุ่มดังกล่าวได้ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1-4 ตามแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 219 คนที่ไม่ได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก ที่ศึกษาในคณะต่างๆ จำนวน 12 คณะ 20 สาขาวิชา นักศึกษากลุ่มดังกล่าวได้ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1-4 ตามแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555 ยกเว้นนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมจีนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. สาขาวิชาภาษาอังกฤษและสาขาวิชาต่างๆได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และพฤติกรรมการฝึกภาษาอังกฤษของนักศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และเพื่อการส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา
2. มหาวิทยาลัยได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษ หรือเพื่อกำหนดนโยบายวางแผนเสริมสร้างทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา
3. นักศึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของตนหลังจากผ่านรายวิชาการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษทั้ง 4 รายวิชา

1.5 นิยามศัพท์

ความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึงความสามารถในการฟังและเข้าใจคำศัพท์ ประโยค ข้อความหรือคำถามและสามารถพูดโต้ตอบกับคู่สนทนาได้ วัดได้โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความสามารถในการฟัง-พูดตามเกณฑ์การประเมินที่ปรับจาก พัชรดา วงศ์ใจหาญ (2546) โดยประเมินในสามด้านหลักคือ ด้านการฟัง-โต้ตอบ ด้านความถูกต้อง และด้านความคล่อง และ ใช้เกณฑ์ประเมินระดับความสามารถ 4 ระดับของ กาญจนา ปราบพาล (2532) ตามการประเมินแบบองค์รวม คือ ระดับต้น ระดับสื่อสารได้อย่างจำกัด ระดับมืออาชีพหน้าใหม่ และระดับมืออาชีพอย่างเต็มตัว โดยมีคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ 3 ชุด จำนวน 10 ข้อที่มีความยากง่ายในระดับเดียวกัน ผลระดับความสามารถในการฟัง-พูดได้จากการรวมค่าคะแนนของเกณฑ์ประเมินแบบแยกย่อยและคำนวณแปลงค่าเป็นผลประเมินแบบองค์รวมเพื่อประเมินความสามารถในการฟัง-พูดของนักศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

ภูมิหลัง หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักศึกษาก่อนที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยพายัพ สาขาวิชาที่นักศึกษาสังกัดในมหาวิทยาลัยพายัพ เกรดเฉลี่ยรวมของนักศึกษา เกรดเฉลี่ยรายวิชาการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษของนักศึกษาวัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทัศนคติที่มีต่อภาษาอังกฤษ หมายถึง การให้ความสำคัญ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ สนใจ ไม่สนใจที่นักศึกษามีต่อภาษาอังกฤษ รวมทั้งการเล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษในอนาคต วัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความถี่ในการทำกิจกรรมหรือการฝึกทักษะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษหรือส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ อาทิเช่น การฟังเพลงภาษาอังกฤษ การดูภาพยนตร์โทรทัศน์ หรือเคเบิลทีวีเสียงในฟิล์มภาษาอังกฤษ การโต้ตอบโดยใช้ภาษาอังกฤษหรือการสืบค้นข้อมูลภาษาอังกฤษ ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศในชีวิตประจำวัน หรือการเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ โดยที่กิจกรรมดังกล่าวดำเนินการในช่วงเวลาหลังจากผ่านรายวิชาการศึกษาทั่วไปภาษาอังกฤษทั้ง 4 รายวิชาแล้ววัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 219 คนที่ไม่ได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก ที่ศึกษาในคณะต่าง ๆ จำนวน 12 คณะ 20 สาขาวิชา นักศึกษากลุ่มดังกล่าวได้ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1-4 ตามแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555 ยกเว้นนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมจีนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษ